

Комунальний заклад «Харківська гімназія №129
Харківської міської ради»

**ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ
«ЕКОШКОЛА: ЕКОЛОГІЯ. КУЛЬТУРА. ОСВІТА»
В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Романенко Наталя Павлівна,
Директор комунального закладу
«Харківська гімназія № 129
Харківської міської ради»

Харків, 2023

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Романенко Наталя Павлівна
2. 09.01.1968
3. Закінчила Харківський державний університет ім. О.М. Горького у 1992 році
4. Стаж педагогічної роботи - 35 років (початок педагогічної діяльності у 1985 році).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

1985-1992 – старша піонервожата в середній школі № 13

1992-1999 – учитель російської мови та літератури в середній школі № 13

1999-2003 – заступник директора з навчально-виховної роботи НВК № 13

2003-2004 – директор ХСШ I-III ступенів № 108 із поглибленим вивченням французької мови Харківської міської ради Харківської області

2004-2008 – директор ХЗОШ I-III ступенів № 126 Харківської міської ради Харківської області

2010-2023 – директор ХЗОШ I-III ступенів № 129 Харківської міської ради Харківської області

6. Місце роботи, посада, яку займає:

Директор комунального закладу "Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради"

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- ✓ Почесна грамота МОНУ 2001, 2012
- ✓ Почесна грамота Департаменту освіти 2016, 2017, 2018, 2023
- ✓ Почесна грамота виконкому Харківської міської ради 2006
- ✓ Подяка міського голови 2004, 2018
- ✓ Дипломант районного туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року 2021» у номінації «Директор школи»

8. Сутність досвіду.

У досвіді обґрунтовано актуальність завдань освіти, пов'язаних із формуванням екологічної компетенції молоді. Представлена система безперервної освіти і виховання в галузі довкілля школи на етапі формування сучасного освітнього простору закладу "ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта" в умовах Нової української школи. Окреслені зміни методичного простору закладу. Висвітлено роль учителя в формуванні світогляду учнів, відповідного активній життєвій позиції в рішенні екологічних проблем сучасності. Визначено місце екологічної суспільної

організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» в системі неформальної освіти школи. Описано досвід роботи організації «ЕКО» щодо створення екологічних проєктів та отримання міжнародних грантів, співпраці з екологічними організаціями та службами. Визначені перспективи розвитку.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду.

Використовуються: фасилітативний метод, метод педагогічного дослідження, метод проєктування, методи педагогіки емпіраменту, методи особистісно-орієнтованого навчання, методи вивчення передового педагогічного досвіду, діяльнісний метод навчання.

10. Наявність друкованих робіт:

- ✓ Романенко Н.П., Курбатова О.П. Створення сучасного розвивального освітнього середовища закладу/ Журнал «Управління школою». – 2015. – № 4-6. – С. 72–76

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Курбатова Ольга Павлівна
2. 05.04.1957
3. Закінчила Харківський державний університет ім. О.М. Горького у 1978 році
4. Стаж педагогічної роботи - 48 років (початок педагогічної діяльності у 1974)

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

1974-1979 – старша піонервожата у середній школі № 47

1979-1983 – секретар завідувачці шкільним відділом Дзержинського РК ЛКСМУ

1983-1985 – вихователь школи-інтернату для сліпих дітей

1985-1991 – організатор позакласної виховної роботи СШ № 129

1991-2023 – заступник директора з виховної роботи ХЗОШ № 129 Харківської міської ради Харківської області

6. Місце роботи, посада, яку займає:

Заступник директора з виховної роботи комунального закладу "Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради"

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- ✓ Знак «Відмінник освіти України» 2005
- ✓ Нагрудний знак І. Г. Ткаченка 2012 рік
- ✓ Почесна грамота Департаменту освіти 2002, 2004
- ✓ Подяка міського голови 2018
- ✓ Почесна грамота виконкому Харківської міської ради 1998, 2005, 2008
- ✓ Грамота ДНО ХОДА 1998, 1999, 2000, 2002, 2004, 2012
- ✓ Грамота управління освіти Дзержинської районної в м. Харкові ради 2001, 2002, 2004, 2010
- ✓ Грамота Департаменту екології та природних ресурсів ХОДА 2015, 2017, 2018
- ✓ Дипломи Харківських обласних виставок-ярмарок педагогічних ідей та технологій 1999, 2001, 2005, 2006, 2011

8. Сутність досвіду.

У досвіді обґрунтовано актуальність завдань освіти, пов'язаних із формуванням екологічної компетенції молоді. Представлена система безперервної освіти і виховання в галузі довкілля школи на етапі формування сучасного освітнього простору закладу "ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта" в умовах Нової української школи. Окреслені зміни методичного простору закладу. Висвітлено роль учителя у формуванні світогляду учнів, відповідного активній життєвій позиції в

рішенні екологічних проблем сучасності. Визначено місце екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» в системі неформальної освіти школи. Описано досвід роботи організації «ЕКО» щодо створення екологічних проєктів та отримання міжнародних грантів, співпраці з екологічними організаціями та службами. Визначені перспективи розвитку.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду.

Використовуються: метод педагогічного дослідження, метод проєктування, методи педагогіки емпайрменту, методи особистісно-орієнтованого навчання, методи вивчення передового педагогічного досвіду, діяльнісний метод навчання, методи соціологічного дослідження.

10. Наявність друкованих робіт:

- ✓ Курбатова О.П. Співпраця Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» та Харківської міської екологічної громадської організації «МАМА-86-Харків» щодо формування екологічної культури дітей та молоді для досягнення цілей 2020 року – майбутнє без токсикантів./ Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Хімічна освіта в контексті хімічної безпеки: стан, проблеми і перспективи» – 2011. – С. 121–122
- ✓ Романенко Н.П., Курбатова О.П. Створення сучасного розвивального освітнього середовища закладу/ Журнал «Управління школою». – 2015. – № 4-6. – С. 72–76
- ✓ Курбатова О.П. Робота Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» щодо впровадження екологічних проєктів на етапі створення ЕКОшколи/ Збірник «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховних заходів з екологічного краєзнавства» – 2017. – С. 41–44

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Смирнова Світлана Валеріївна
2. 10.06.1974
3. Закінчила Харківський державний університет ім. В.Н.Каразіна у 1998 році, Харківський державний педагогічний університет ім Г.С.Сковороди у 1998 році
4. Стаж педагогічної роботи - 29 років (початок педагогічної діяльності у 1994).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

1994-1995 – вчитель початкових класів у середній школі № 117

1995-2002 – вчитель образотворчого мистецтва у середній школі № 129

2002-2023 – вчитель образотворчого мистецтва та хімії ХЗОШ № 129

2023 – заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу «Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради»

6. Місце роботи, посада, яку займає:

Заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу "Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради"

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- ✓ Почесна грамота Департаменту освіти 2011
- ✓ Грамота управління освіти Дзержинської районної ради в м. Харкові 2007, 2009, 2012
- ✓ Диплом управління освіти адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради 2019
- ✓ Почесна грамота Харківської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги 2000
- ✓ Дипломи Харківських обласних виставок-ярмарок педагогічних ідей та технологій 1999, 2009, 2012
- ✓ Грамота Департаменту екології та природних ресурсів ХОДА 2016, 2017, 2019, 2020

8. Сутність досвіду.

У досвіді обґрунтовано актуальність завдань освіти, пов'язаних із формуванням екологічної компетенції молоді. Представлена система безперервної освіти і виховання в галузі довкілля школи на етапі формування сучасного освітнього простору закладу "ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта" в умовах Нової української школи. Окреслені зміни методичного простору закладу. Висвітлено роль учителя у формуванні світогляду учнів, відповідного активній життєвій позиції в

рішенні екологічних проблем сучасності. Визначено місце екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» в системі неформальної освіти школи. Описано досвід роботи організації «ЕКО» щодо створення екологічних проєктів та отримання міжнародних грантів, співпраці з екологічними організаціями та службами. Визначені перспективи розвитку.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду.

Використовуються: метод педагогічного дослідження, метод проєктування, методи педагогіки емпайрменту, методи особистісно-орієнтованого навчання, методи вивчення передового педагогічного досвіду, діяльнісний метод навчання, методи соціологічного дослідження, експериментальний метод.

10. наявність друкованих робіт:

- ✓ Освітній проєкт «На урок». Урок образотворчого мистецтва екологічної спрямованості для учнів 4 класу "Створення екологічного плакату "Приведи в порядок свою планету"" (2019)
<https://naurok.com.ua/urok-stvorenniya-ekologichnogo-plakatu-102314.html>
- ✓ Освітній проєкт «На урок». Урок образотворчого мистецтва екологічної спрямованості для учнів 6 класу на тему "Пейзаж настрою". (2019)
<https://naurok.com.ua/urok-peyzazh-nastroeniya-102320.html>

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Зозуліна Олена Олександрівна
2. 27.05.1979
3. Закінчила Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди у 2001 році
4. Стаж педагог роботи - 21 років (початок педагогічної діяльності у 2001).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

2001-2005 – вчитель англійської мови у середній школі № 154

2006-2009 – вчитель англійської мови та педагог-організатор у ліцеї інформаційних технологій № 79 м. Києва

2010-2011 – вчитель англійської мови у Харківській гімназії № 12

2011-2023 – вчитель англійської мови та педагог-організатор комунального закладу «Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради»

6. Місце роботи, посада, яку займає:

Вчитель англійської мови та педагог-організатор комунального закладу "Харківська гімназія № 129 Харківської міської ради"

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- ✓ Грамота управління освіти Печерської районної державної адміністрації у м. Києві 2007
- ✓ Грамота управління освіти адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради 2012, 2019, 2020
- ✓ Диплом Харківської обласної виставки-ярмарки педагогічних ідей та технологій 2016
- ✓ Грамота Департаменту екології та природних ресурсів ХОДА 2017, 2019, 2020

8. Сутність досвіду.

У досвіді обґрунтовано актуальність завдань освіти, пов'язаних із формуванням екологічної компетенції молоді. Представлена система безперервної освіти і виховання в галузі довкілля школи на етапі формування сучасного освітнього простору закладу "ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта" в умовах Нової української школи. Окреслені зміни методичного простору закладу. Висвітлено роль учителя у формуванні світогляду учнів, відповідного активній життєвій позиції в рішенні екологічних проблем сучасності. Визначено місце екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» в системі неформальної освіти школи. Описано досвід роботи організації «ЕКО» щодо створення екологічних

проектів та отримання міжнародних грантів, співпраці з екологічними організаціями та службами. Визначені перспективи розвитку.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду.

Використовуються: метод проєктування, методи педагогіки емпайрменту, методи особистісно-орієнтованого навчання, діяльнісний метод навчання, методи соціологічного дослідження.

ЗМІСТ

ВСТУП	11
ОСНОВНА ЧАСТИНА	
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ, ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ «ЕКОШКОЛА: ЕКОЛОГІЯ. КУЛЬТУРА. ОСВІТА»	13
1.1. Учитель у розвиваючому освітньому просторі	13
1.2. Роль Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» у формуванні екологічної компетентності учнів	14
1.3. Проект як засіб формування діяльнісної складової екологічної культури особистості	15
1.4. Участь у міжнародних проектах	16
1.5. Виховний процес в умовах війни	17
1.6. Результативність	17
1.7. Перспективи розвитку	20
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	23
Додаток 1. Етапи розвитку школи.	23
Додаток 2. SWOT – аналіз.	24
Додаток 3. Сильні та слабкі сторони Концепції закладу.	25
Додаток 4. Потенційні зовнішні можливості та загрози Концепції.	26
Додаток 5. Модель школи.	27
Додаток 6. Індикатори створення ЕКОшколи.	28
Додаток 7. Алгоритм підготовки та створення проекту	32
Додаток 8. Моніторинг рівня сформованості екологічних знань та переконань.	33
Додаток 9. Моніторинг рівня сформованості екологічної діяльності та екологічної культури.	34

ВСТУП

Однією з ключових компетентностей Нової української школи є «Екологічна грамотність і здорове життя. Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини». Необхідність «впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості» визначається Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI століття», Національною доктриною розвитку освіти, законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепцією Нової української школи.

Генеральний директор ЮНЕСКО Одре Азуле наголосила, що «включення освіти в інтересах сталого розвитку в усі навчальні програми має стати основоположним елементом». У зв'язку з цим ЮНЕСКО поставила перед собою нову мету: «зробити екологічну освіту основним компонентом навчальних програм в усіх країнах до 2025 року» та розгорнула глобальну кампанію #LearnForOur-Planet, #НавчайтесьЗарадиНашоїПланети. Тому підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань стає одним з першочергових завдань сучасної школи, що є, зрештою, однією з передумов успішного переходу країни до сталого розвитку.

Вже 34 роки наша школа працює в системі безперервної освіти і виховання в галузі довкілля. За цей час заклад набув певного досвіду. Науковим підґрунтям нашої роботи стали Концепція екологічної освіти України, наукові дослідження Наталі Пустовіт «Особистісно орієнтовані технології екологічного виховання підлітків», наукові праці Олени Пометун «Освіта для сталого розвитку». Нами була розроблена авторська Концепція безперервної освіти та виховання учнів в галузі довкілля, до якої вносилися зміни на кожному етапі розвитку школи (додаток 1). У 2018 році, у зв'язку з вимогами Нової української школи, був проведений SWOT - аналіз фокус - групами адміністрації, педагогів, батьків школи (додаток 2) та були виявлені "сильні" та "слабкі" сторони Концепції (додаток 3), окреслені можливості та загрози (додаток 4). На пошук шляхів формування нового освітнього середовища були спрямовані панельні дискусії педагогів, батьків, учнів, консультації науковців, аналіз педагогічної літератури. Результатом стало формування Концепції розвитку закладу – Концепція безперервної освіти і виховання в галузі довкілля на етапі створення екошколи – школи сталого розвитку. В рамках цього було розроблено модель екошколи (додаток 5) та індикатори – показники (додаток 6), які задають загальний напрям руху до екошколи від стартового етапу, через етап активної діяльності до етапу творчого розвитку ідеї. Концепція школи була доповнена окремим розділом «Розбудова сучасного освітнього середовища закладу в умовах Нової української школи», а освітній простір закладу було визначено як «ЕКОшкола: Екологія.

Культура. Освіта», який сприяє формуванню в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічній свідомості.

Мета досвіду: створення середовища для формування світогляду учнів, відповідного активній життєвій позиції в рішенні екологічних проблем людства; зміщення акцентів освіти та виховання в галузі довкілля від методів орієнтованих на передачу інформації до більш широкого практичного втілення через роботу екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді "ЕКО"; інтеграція питань сталого розвитку в зміст учнівських екологічних проєктів.

Завдання досвіду: впровадження авторської Концепції безперервної освіти і виховання в галузі довкілля з доповненнями; збереження єдиного освітнього простору на підставі наступності усіх ланок структури безперервної освіти і виховання в галузі довкілля; формування в учнів цінностей сталого розвитку; пошук шляхів для впровадження технічних рішень, енерго-, тепло-, водозбереження, переробки побутових відходів.

Об'єктом досвіду є формування екологічної культури учнів на всіх етапах створення екошколи - школи сталого розвитку.

Предметом досвіду є методика проєктування та інші засоби, методи та прийоми у процесі формування екологічних компетентностей учнів: педагогіка «емпауермент», фасилітативний менеджмент, дослідно-експериментальний метод, педагогічне спостереження, використання цифрових технологій та діджитал-комунікацій, проведення SWOT-аналізу.

Новизна досвіду полягає у модернізації освітнього середовища школи в сучасний освітній простір «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта», в якому дитина росте здоровою, успішною, щасливою, освіченою, соціально-активною, відповідальною, вчиться змінювати світ і себе на краще.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ, ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ «ЕКОШКОЛА: ЕКОЛОГІЯ. КУЛЬТУРА. ОСВІТА»

1.1. Учитель у розвиваючому освітньому просторі

Формування екологічної компетенції молоді може бути досягнуто лише за умов безперервності екологічної освіти, міждисциплінарного підходу, активної взаємодії педагога та учнів, творчого навчання з використанням набутого досвіду.

При цьому, педагог виступає для учнів в ролі головного мотиватора.

Ми визначили, що сучасний учитель – «агент змін», модератор, тьютор, фасилітатор. А це означає, що вміння вчитись, динамічність, мобільність, гнучкість педагогів набуває особливого значення. Виникла необхідність зміни методичного простору закладу. Були проведені методичні толоки, онлайн-опитування педагогів. Ми апробували роботу динамічних груп вчителів. З 2020 року у закладі працюють менторські школи. Вони діють на добровільній основі. Такий демократичний формат запропонували вчителі-учасники EdCamp Ukraine. Саме вони є майданчиками для впровадження інноваційних освітніх технологій, пошуків нових ідей. В своїй роботі педагоги школи використовують діяльнісні та особистісно – орієнтовані підходи у поєднанні з педагогікою "емпауермент", педагогікою мотивації та натхнення. В управлінській діяльності використовуються елементи фасилітативного менеджменту, який дозволяє ефективно залучати колективні зусилля всіх учасників освітнього процесу, інтегрувати всі компоненти закладу, створити умови для розвитку кожного. Це відбувається під час прийняття рішень (формальних – на педагогічних радах, які проходять у нетрадиційних формах («Мое портфоліо успіхів», «Я презентую...»)) та нетрадиційних (мозкові штурми, коло ідей). Фасилітативний менеджмент дозволяє отримати зворотній зв'язок та мотивувати співробітників.

Згідно Концепції закладу безперервність освіти і виховання учнів в галузі довкілля здійснюється в гімназії на уроках та в позаурочний час. Цьому сприяє наскрізна екологізація навчальних предметів, вивчення предмета "Біологія і екологія" на профільному рівні, проведення уроків сталого розвитку, робота університетської кафедри "Юні науковці", нові форми співробітництва з закладами вищої освіти (проект "Канікули з вишами": EdPharm з Фармацевтичним університетом, "Канікули з Політехом", "Енергохаб" з університетом міського господарства ім. О.М. Бекетова, майстер-класи з Торгівельно-Економічним коледжем). Науково-дослідницька діяльність в рамках конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН сприяє розвитку наукового мислення учнів, вмінню бачити, вивчати та досліджувати різноманітні екологічні проблеми.

1.2. Роль Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» у формуванні екологічної компетентності учнів

Формування в учнів соціальної активності, відповідальності, екологічної свідомості здійснюється через роботу Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО», яка має свою 29-річну історію. Діяльність організації, її досягнення, історія представлені в Залі «ЕКО», тут розміщена і галерея шкільних президентів. Члени організації «ЕКО» — це діти і дорослі, які об'єдналися для досягнення спільної мети. Як члени суспільного об'єднання дорослі мають ті ж самі права, що і діти, але більш широке коло обов'язків. Цілеспрямована суспільна діяльність дітей і дорослих в організації базується на принципах співпраці, самоорганізації, самоуправління.

Уся робота в організації ведеться в чотирьох напрямках: пізнавальна діяльність; пошуково – дослідницька діяльність; практична робота; інформаційно–просвітницька робота.

Пізнавальна діяльність передбачає поглиблення в учнів різноманітних екологічних знань і здійснюється через дні екологічного всеобучу, екологічні уроки, години спілкування. Учні школи вивчають нормативно – правові документи для впровадження різноманітних екологічних проєктів: Закон України про охорону навколишнього природного середовища, Закон України про природно-заповідний фонд України, Закон України про охорону атмосферного повітря, Закон України про тваринний світ, Водний кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України про надра, Лісовий кодекс України, тощо.

Другий напрямок – пошуково–дослідницька робота. Це вивчення і дослідження різноманітних екологічних проблем за темами: «Проблеми міських комунікацій», «Проблема забруднення повітря міським транспортом», «Екологія харчових продуктів», «Екологія і здоров'я», «Проблеми питної води міста Харкова», «Екологічна оцінка стану повітряного середовища», «Екологія ґрунтів Харківської області», «Екологічні проблеми гідроенергетики України», «Оцінка екологічного стану рекреаційних ресурсів м. Харкова», «Екологічна оцінка стану повітряного середовища», «Екологічні права громадян України», «Проблема забруднення міста сміттям». Кожне дослідження – це кропітка робота членів організації над однією з проблем. Воно може тривати декілька років, після чого складаються моніторинги, вносяться пропозиції щодо подальшої роботи в проєкті.

Практична діяльність включає в себе проведення екологічних десантів: прибирання сміття, розбивка квітників, обрізка дерев, виготовлення та розвішування годівниць, шпаківень, збирання корму для птахів під час акції «Пташина їдальня»; прибирання рекреаційної зони в районі джерела, очищення струмка Саржинка від сміття і гілок. До практичної діяльності учнів відноситься й складання екологічного паспорта школи, карти радіаційного забруднення в районі екологічної стежини, карти

стихійних звалищ у мікрорайоні школи. Традиційним стало проведення проєктів «Збережемо дерево» (збирання макулатури), «Зелена хвиля» (озеленення школи квітами).

Інформаційно-просвітницька робота проводиться серед батьків і мешканців району. Увесь календарний рік в організації поділено на чотири періоди: «Осінній марафон», «ЕКО – Новий рік», «Екологічна весна» та «ЕКО – літо».

1.3. Проєкт як засіб формування діяльнісної складової екологічної культури особистості

В роботі з організацією "ЕКО" використовується методика проєктування. Організація впроваджує щорічно до 40 проєктів. Будь – який проєкт, що впроваджується членами «ЕКО», це не одноразовий захід. Він включає в себе декілька етапів та велику підготовчу роботу (додаток 7). На початку створення проєкту рада «ЕКО» напрацьовує банк ідей, за яким потім створюється план і алгоритм впровадження проєкту. Наступний етап – етап впровадження проєкту, який реалізується за чотирма напрямками: пізнавальна діяльність, дослідницька, практична робота, інформаційно-просвітницька робота. Заключний етап проєкту - підведення підсумків, який включає в себе аналіз активності кожного учасника проєкту, нагородження переможців, підведення підсумків соціологічних опитувань, рейдів, досліджень. Творчі здібності учнів проявляються у створенні підсумкової презентації. Саме на цьому етапі формуються результати рішення проблеми, аналізується ефективність проведення проєкту, визначаються питання, які були не вирішені, вносяться пропозиції на продовження роботи.

Створення учнями власних проєктів формує діяльнісну складову екологічної культури особистості, впевненість у власних силах, відповідальність за результати своєї праці, спонукають до прийняття рішень. До реалізації проєктів залучаються всі члени організації «ЕКО».

Це проєкти: «Батарейко здавайся. Правила утилізації», «Екосортування відходів — запорука чистого довкілля та збереження природних ресурсів міста Харкова», «Подорож Енергоші. Поради з енергозбереження для малюків», «Розкрутимо добру справу разом», «Харків – зелене місто. Фіто – QR коди». За результатами цієї роботи всі лампи в школі були замінені на енергозберігаючі та LED, а споживання електроенергії знизилося на 30%. Учні сортували сміття в класах, економили в школі воду, збирали макулатуру та батарейки в спеціальні контейнери та здавали їх в пункти прийому, споживали фільтровану воду. Така участь в проєктах надає можливість дітям відчувати їх причетність до важливої справи — збереження довкілля.

Таким чином, члени «ЕКО» використовують методику проєктування, яка сприяє актуалізації знань, умінь та навичок дитини, їх практичному втіленню під час

взаємодії з оточуючим середовищем, стимулює потребу дитини в самореалізації, саморозвитку, реалізує принципи співпраці дітей та дорослих, дозволяє поєднувати колективне та індивідуальне в педагогічному процесі, забезпечує зростання особистості, дозволяє вести дитину по сходинках зросту – від проєкту до проєкту.

1.4. Участь у міжнародних проєктах

Екологічну суспільну організацію школярів та учнівської молоді «ЕКО» занесено до Всеукраїнського каталогу громадських організацій, що працюють в галузі екології. Саме це сприяло запрошенню учнів школи до участі в міжнародних проєктах. Серед найбільш значущих: проєкт «Сталий розвиток очима дітей», який впроваджувався при фінансовій підтримці фонду NOVIB Королівства Нідерланди, проєкт «Зелений вибір України» за фінансуванням програми МАТРА Міністерства іноземних справ Королівства Нідерланди, проєкт «Підтримка дітей, жінок, сімей із зони АТО з питань водозабезпечення, санітарії та гігієни», який впроваджувався за підтримки ЮНІСЕФ, проєкт «Енергозбереження та енергоефективність — раціональне використання енергоресурсів у школі від дітей до дорослих, від родини до суспільства», за підтримки канадського фонду місцевих ініціатив. Протягом 5 років в школі впроваджувався проєкт «AQUA – крок у майбутнє. Забезпечення рівного права на воду та санітарію у Харківській області», в межах якого Шведська агенція SIDA надала школі грант на 30 тисяч грн. для установки фільтрів питної води в шкільній їдальні. Таким чином, діти своєю інтелектуальною працею заробляють кошти на розвиток школи. За підсумками цієї роботи на базі школи була проведена Міжнародна конференція-експертиза за участю представників Програми сталого споживання Шведської агенції з охорони навколишнього природного середовища, під час якої члени «ЕКО» звітували про участь у міжнародних проєктах. У 2020 році члени організації долучилися до проєкту «Енергоінноваційний ХАБ — платформа для підготовки кваліфікованих фахівців у сфері енергоефективності», який фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини. З метою популяризації ідей у сфері захисту навколишнього середовища Харківщини членами «ЕКО» було презентовано проєкт «Розкрутимо добру справу разом», який став переможцем «Бекетов Урбан Фест».

Учителі школи постійно працюють над формуванням в учнів стійких навичок здорового способу життя. В школі реалізується загальношкільний проєкт «Від школи сприяння здоров'ю — до ЕКОшколи» (Міжнародний проєкт «Сучасна модель навчального закладу - школа сприяння здоров'ю»), одним з напрямків якого є формування у школярів потреби у здоровому харчуванні. В межах цього проєкту в закладі проводяться Зелені тижні «Живи органічно» та «Екологія в тарілці».

Велика увага приділяється санітарно - просвітницькій роботі. Так, за підтримки організації ВЕГО «МАМА - 86» та міжнародної ради зі співпраці в галузі

водопостачання та санітарії (WSSCC), учителі початкових класів школи проводять моніторинги з питань санітарії та гігієни, бліц-опитування, уроки гігієни «Чистота – запорука здоров'я» та дослідження «Хвороби брудних рук». Стало традицією проведення серед учнів та їх батьків моніторингів з питань санітарії та гігієни, бліц-опитувань, квестів.

1.5. Виховний процес в умовах війни

В умовах війни виховний процес в гімназії зазнав значних змін і за формою, і за змістом. Особлива увага приділяється національно–патріотичному вихованню учнів, психологічній та емоційній підтримці учнів, формуванню навичок безпечної поведінки, розвитку критичного мислення та навчанню медіаграмотності. Але разом з цим, ми зберігаємо традиції нашого закладу, гуртуємо навколо себе учнів, батьків, учителів, залучаємо до роботи екологічної організації «ЕКО» учнів-ВПО, підтримуємо міжнародні проекти та акції, в яких беруть участь учні нашої гімназії, які зараз знаходяться в різних країнах світу. Такими заходами стали: міжнародна акція цифрового прибирання «Digital Cleanup» під гаслом «Очистимо планету від зайвих гігабайтів»; Всесвітній день прибирання; міжнародна глобальна програма моніторингу та оцінки якості води річок, озер, водосховищ та підземних вод; міжнародний проєкт «United for the planet». В умовах війни іншого значення набуває поняття «Екологічний слід», яке з'явилося в 1992 році після доповіді на Конференції ООН із навколишнього середовища «Екологічні сліди країн світу». Воно виходить за межі звичайних показників і, на нашу думку, набуває поняття «екологічний слід» як наслідок воєнних дій. У зв'язку з цим Рада «ЕКО» школи оголосила Марафон «Сталий розвиток та війна – не сумісні». Під час дистанційного навчання учні школи мають можливість використовувати інтернет ресурси, беруть участь в онлайн - конференціях, онлайн - семінарах, онлайн - конкурсах, створюють проєкти, презентації, беруть участь у віртуальних екскурсіях та подорожах.

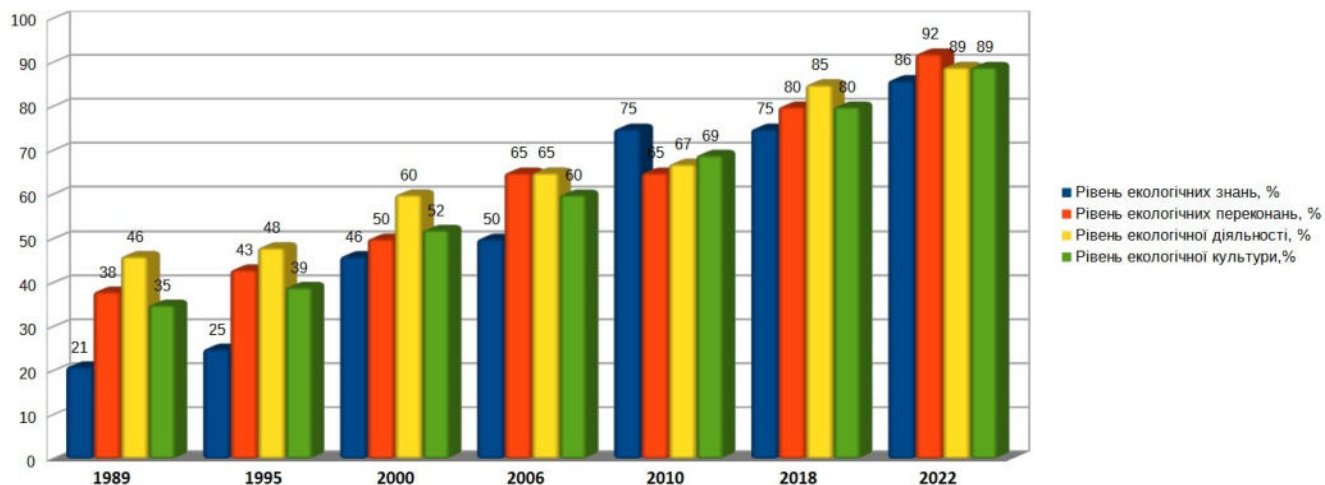
1.6. Результативність

Формування сучасного освітнього простору закладу «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта» в умовах нової української школи пройшло три етапи становлення: стартовий етап, етап активної діяльності, етап творчого розвитку ідеї. На сьогодні школа знаходиться на третьому етапі розвитку, який визначає, що школа має усі показники, які відповідають критеріям створення ЕКОшколи.

В закладі виховується друге покоління екологів, батьки яких стояли у витоків створення організації «ЕКО». Результат роботи відображає показник сформованості екологічної культури учнів, який виріс з 35% до 89%.

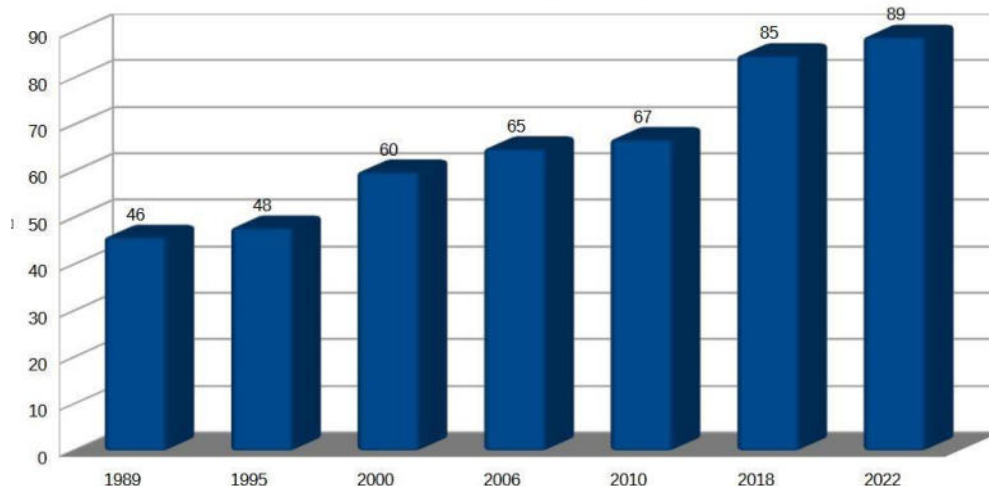
Динаміка зростання рівня екологічної культури учнів школи яскраво простежується через моніторинг виявлення рівня екологічної культури учнів, який проводиться на кожному етапі розвитку школи за трьома взаємопов'язаними складовими: екологічні знання, екологічні переконання, екологічна діяльність.

Складові рівня екологічної культури учнів гімназії №129

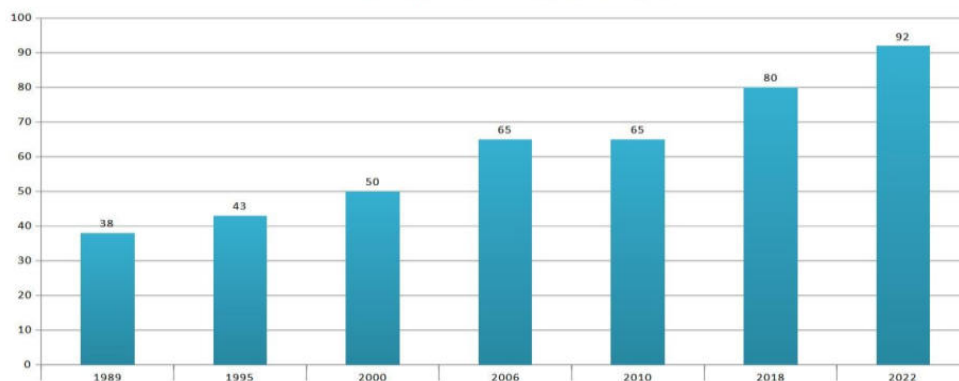
За результатами моніторингових досліджень ми виявили, що, майже на всіх етапах розвитку школи, екологічна діяльність учнів знаходиться на першому місті.

Рівень екологічної діяльності, %

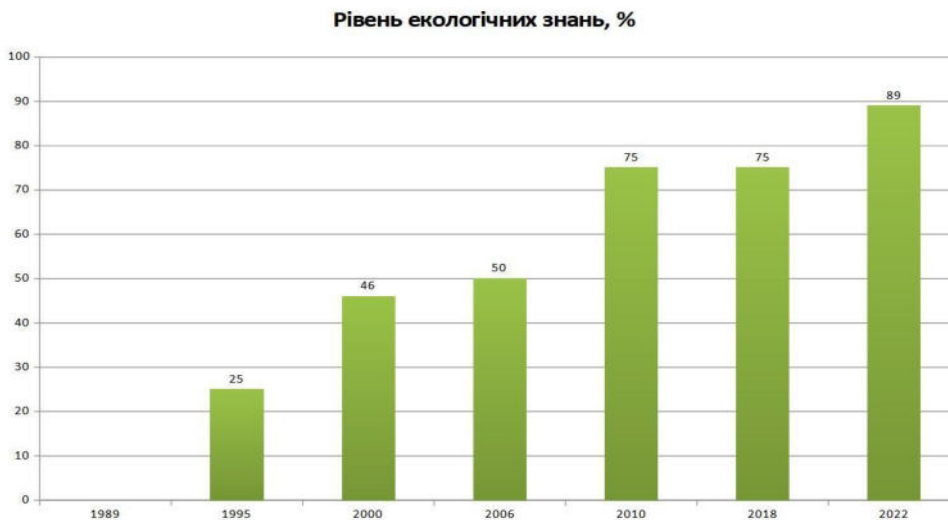

На другому місті у дітей екологічні переконання.

Рівень екологічних переконань, %

На третьому місті – екологічні знання.

Це ще раз доказує необхідність включення освіти в інтересах сталого розвитку в усі навчальні програми. Відмінними від усіх є результати дослідження, які прийшлися на рік навчання учнів в умовах війни. На останнє місце зміщується екологічна діяльність, а на першому стають екологічні переконання. І це логічні, на нашу думку, показники в умовах війни (додаток 8).

Освітній простір гімназії сприяє професійному визначенню учнів. 41% наших випускників обирають професії пов'язані з екологією та біологією. Досвід, набутий учнями в організації «ЕКО», має продовження в дорослому житті. З 17 президентів «ЕКО» – 15 стали лідерами студентського самоврядування вищих навчальних закладів.

Результатом нашої роботи є те, що кожного року Екологічна суспільна організація школярів та учнівської молоді «ЕКО» отримувала за свою роботу грамоти Департаменту освіти Харківської міської ради. Учні школи нагороджувалися грамотами Департаменту екології та природних ресурсів Харківської обласної державної адміністрації за участь у Еко-Енерго-конкурсах (керівник команди учитель хімії Смирнова С.В., учні якої 5 років поспіль були переможцями цього конкурсу). Такі ж грамоти отримали учні вчителів початкової школи Підоренко А.А., Присяник О.П., Буковцової Н.В., учителя географії Ходирєвої Ю.В., вчителя англійської мови Зозуліної О.О. Команда учнів Ходирєвої Ю.В. щорічно бере участь в міжрегіональному творчому конкурсі «Сіверський Донець – очима молоді», де посідає перші місця. У міському конкурсі-захисті учнівських проєктів для учнів 3 – 6 класів «Харків очима небайдужих дітей» у 2018 році I місце отримав колективний проєкт «Екосортування відходів – запорука чистого довкілля та збереження природних ресурсів м. Харкова» (керівник проєкту, вчитель географії ХодирєваЮ.В.); у 2019 році I місце отримала колективна робота учнів, книга коміксів «Подорож Енергоші. Поради з енергозбереження для малюків» (керівник роботи, вчитель початкових класів, Підоренко А.А.); у 2021 році, під керівництвом учителя

початкових класів Просяник О.П., II місце посів екологічний проект «Харків – зелене місто. Фіто-QR-коди». Учні гімназії щорічно беруть участь у міському конкурсі проектних ініціатив «Марафон унікальних справ ХМОУС». Так, на конкурс були представлені проекти з екології: «Розкрутимо добру справу разом» – 2020 рік, I місце, та «Безпечна школа» – 2021 рік, I місце, (керівник проектів Курбатова О.П., заступник директора з ВР). У грудні 2021 року, в День місцевого самоврядування, президент організації «ЕКО» Нестеренко Єва презентувала проект «Безпечна школа» Харківському міському голові Терехову І.О.

Ми відкриті для співпраці. Так, у 2018 році, на базі школи було проведено практичний семінар для методистів Управління освіти адміністрацій районів та заступників директорів з виховної роботи загальноосвітніх закладів м. Харкова «Система роботи екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» щодо формування цінностей сталого розвитку в умовах Нової української школи». У 2019 році семінар за такою ж тематикою було проведено для заступників директорів з виховної роботи та педагогів-організаторів ЗЗСО Шевченківського району.

Ми постійно рухаємось вперед та знаходимось у постійному пошуку.

Таким чином, формування сучасного освітнього простору «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта» сприяє формуванню в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості.

1.7. Перспективи розвитку

Перспективами розвитку є створення ЕКОшколи – школи сталого розвитку, випускник якої – особистість із сформованими екологічними компетентностями, здатний у майбутньому розв’язувати екологічні проблеми людства.

Це можливо при:

- Створенні сучасної гнучкої системи партнерства школи, сім’ї, громадськості;
- залученні до співпраці спонсорів, благодійних організацій;
- розвитку педагогічних ініціатив в інтересах сталого розвитку через систему грантів;
- зв’язку з ВНЗ в питаннях розробки програми екологічної просвіти молоді та практичної участі у вирішенні регіональних екологічних проблем;
- можливості участі школи в регіональних та всеукраїнських конференціях з питань стійкого розвитку та реформуванні екологічної політики України;
- виході школи у світову спільноту з проектами екологічного спрямування.

ВИСНОВКИ

За 34 роки роботи в системі безперервної освіти і виховання в галузі довкілля школа набула певного досвіду. На кожному етапі розвитку школи підводилися підсумки та визначалися перспективи. З 2018 року школа знаходиться на етапі «ЕКОшкола як школа формування цінностей сталого розвитку в умовах Нової української школи». За індикаторами реалізації Концепції – це етап творчого розвитку ідеї. Зараз ми створюємо сучасний освітній простір «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта.», в якому виховується особистість із сформованими екологічними компетентностями, здатна у майбутньому розв’язувати екологічні проблеми людства. Екологічна суспільна організація школярів та учнівської молоді «ЕКО» увійшла у світову спільноту організацій, які працюють в галузі довкілля. Вона має свої авторські проекти. Рівень екологічної культури учнів постійно зростає і складає на сьогодні 89%. Досвід роботи Екологічної суспільної організації школярів та учнівської молоді «ЕКО» схвалений Методичною радою МЦ Управління освіти адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради (протокол від 06.04. 2017 № 2). Таким чином, формування сучасного освітнього простору «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта.» сприяє формуванню в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [Електронний ресурс] : проект – 2017 // United Nations Development Programme. – Текст. дані. – [Київ, б. р.]. – Режим доступу: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06_optimized.pdf
2. Цілі сталого розвитку: Україна [Електронний ресурс] : нац. доповідь 2017 / М-во екон. розвитку і торгівлі України. – [Київ, 2017]. – 174 с. – Режим доступу: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
3. Концепція екологічної освіти України. Екологія і ресурси: зб. наук. праць. 2002. № 4. С.5-25.
4. Концепція «Нова українська школа» Режим доступу.- [Електронний ресурс]: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
5. Пустовіт Н.А. Особистісно орієнтовані технології екологічного виховання підлітків / Пустовіт Н.А. // Наукові записки. Серія: педагогіка і психологія. – Вінниця: РВВ ДП "Державна картографічна фабрика", 2001. – Випуск 5. – С. 59-62
6. Формування екологічної компетентності школярів : наук.-метод. посібник / Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова. – К., 2008. – 64 с.
7. Баробашко С.А. Формування екологічної компетентності школярів. Режим доступу.- [Електронний ресурс]: <http://baraboshko.byethost8.com/>
8. Гузь В.В. Дидактичні технології формування екологічної компетентності старшокласників у навчанні природничо-науковим дисциплінам. Режим доступу.- [Електронний ресурс]: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znppkped/2008_14/2_02_Huss.pdf
9. Пометун, О. І. Педагогічні засади освіти для сталого розвитку в українській школі / Олена Іванівна Пометун // Укр. пед. журн. = Ukrainian educational Journal. – 2015. – № 1. – С. 171–182. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_20

Етапи розвитку школи

1989 рік – визначення екологічного напрямку роботи школи як пріоритетного

1994 год – створення організації “ЕКО”

1995 рік – створення авторської Концепції школи “Безперервна освіта і виховання в галузі довкілля”

2000 рік – перехід на етап енвайронментальної діяльності

2006 рік – впровадження екологічних проектів через формальну та неформальну освіту

Етапи розвитку школи

2010 рік – створення моделі екошколи як школи сталого розвитку

2018 рік – перехід на етап “ЕКОшкола як школа формування цінностей сталого розвитку в умовах Нової української школи”
– Формування сучасного освітнього середовища «ЕКОшкола: Екологія. Культура. Освіта.»

SWOT – аналіз

- Сильні сторони Концепції закладу

Слабкі сторони Концепції розвитку закладу

Потенційні зовнішні можливості Концепції

Потенційні зовнішні загрози

Сильні сторони Концепції закладу

- **Для дітей :**
  - формування відповідального ставлення до себе та довкілля;
  - створення єдиного освітнього простору для успішної соціалізації та ефективною самореалізації дітей та підлітків.
  - перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх пошуку та практичного осмислення;
  - долучення до соціально значущих проєктів, участь у природоохоронних заходах.
- **Для педагогів :**
  - перехід від передачі знань до створення умов для їх активного засвоєння та отримання практичного досвіду;
  - готовність до безперервної освіти в інтересах сталого розвитку;
  - оновлення змісту організаційних форм, методів та технологій освіти в інтересах сталого розвитку.
- **Для адміністрації :**
  - зміна у використанні ресурсів закладом;
  - впровадження принципів сталості та демократизації в управлінні;
  - налагоджений діалог із родинами, громадою, соціальними партнерами;
  - прозорість роботи закладу.
- **Для батьків :**
  - педагогіка партнерства: діалог, взаємодія, взаємоповага.

Слабкі сторони Концепції розвитку закладу

- Старе приміщення школи;
- зношені внутрішні та зовнішні інженерні комунікації;
- недостатня оснащеність кабінетів сучасними засобами навчання;
- старіння кадрів, недостатня мотивація учителів.

SWOT

Потенційні зовнішні можливості Концепції

- Створення сучасної гнучкої системи партнерства школи, сім'ї, громадськості;
- залучення до співпраці спонсорів, благодійних організацій;
- розвиток педагогічних ініціатив в інтересах сталого розвитку через систему грантів;
- зв'язок з ВНЗ в питаннях розробки програм екологічної просвіти молоді та практичної участі у вирішенні регіональних екологічних проблем;
- можливість участі школи в регіональних та Всеукраїнських конференціях з питань стійкого розвитку та реформування екологічної політики України;
- вихід у світову спільноту з проектами екологічного спрямування.

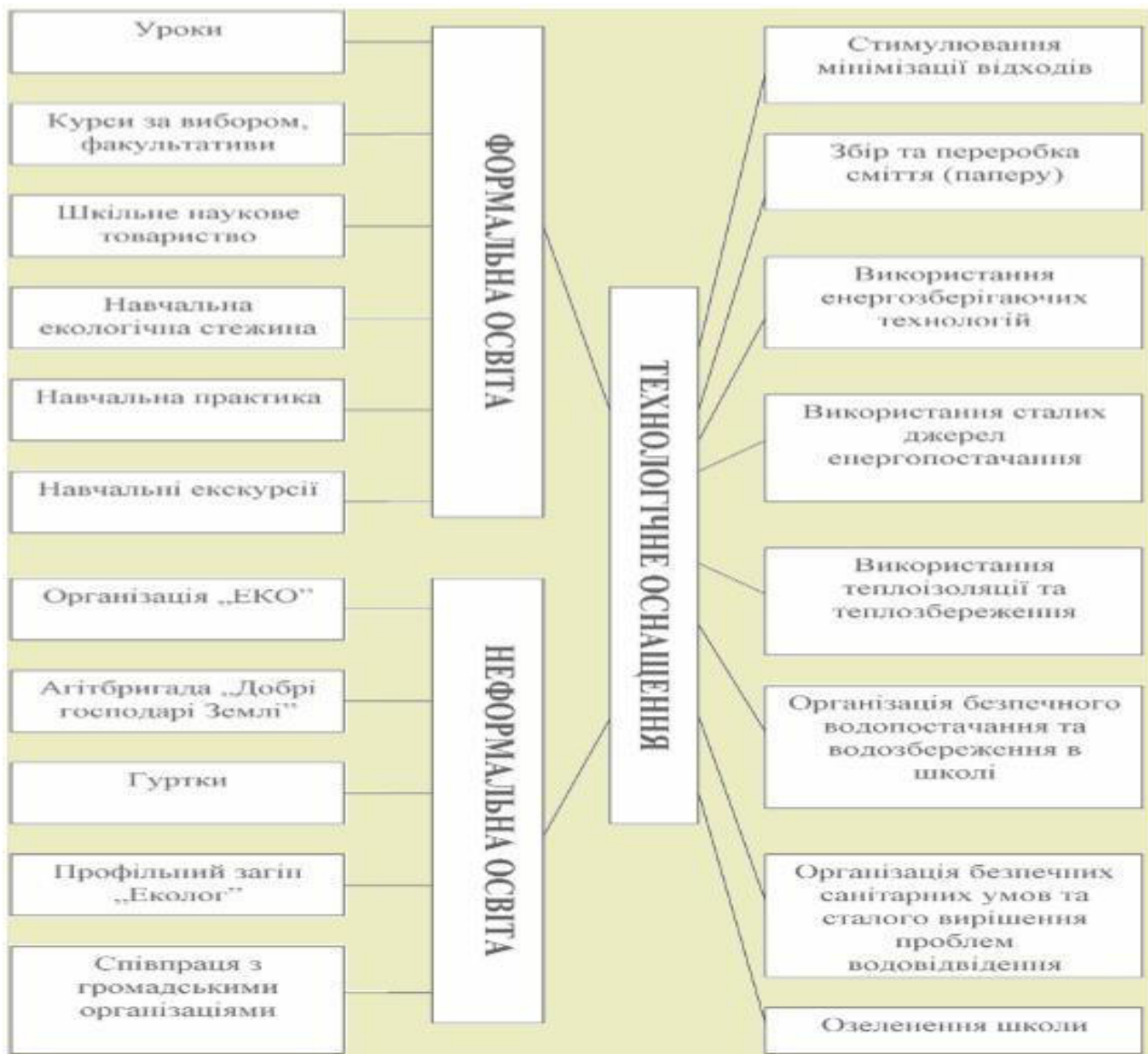
Потенційні зовнішні загрози

- Відсутність координуючого органу у сфері освіти для розвитку міжнародних зв'язків та створення освітніх проектів;
- відсутність фінансування щодо сучасного оснащення навчальних кабінетів природничого циклу.

SWOT

Додаток 5

Модель екошколи

Індикатори — це показники, які допоможуть визначити шляхи реалізації Концепції безперервної освіти і виховання в галузі довкілля на етапі створення екошколи.

В основу кожного індикатора покладені ключові ідеї та принципи Концепції безперервної освіти і виховання в галузі довкілля на етапі створення екошколи.

Весь набір індикаторів задає загальний напрям руху до екошколи.

Для кожного індикатора визначені конкретні показники, які характеризують ситуацію з певних аспектів соціального партнерства, освітнього прогнозу, управління, використання ресурсів на стартовому етапі, етапі активної діяльності, етапі творчого розвитку ідеї. Кожен з етапів не виключає, а доповнює один одного.

Індикатори	Стартовий етап	Етап активної діяльності	Етап творчого розвитку ідеї
<i>Освітній процес</i>			
1. Шкільна Концепція	Школа має своє уявлення про місце екологічної освіти та виховання в житті школи.	Школа має мінімально розроблену документацію з питань безперервної освіти та виховання в галузі довкілля.	Безперервна освіта та виховання в галузі довкілля є стрижневим системно утворюючим елементом в Концепції школи, плануванні усіх сторін життя.
2. Освітня програма	Екологічна освіта та виховання впроваджується переважно при вивченні географії та суспільних наук, там де цього потребує зміст державної програми.	Екологічна освіта та виховання впроваджується через більшість шкільних предметів.	Екологізація змісту навчальних програм з базових дисциплін. Введення екологічного профілю навчання в школі III ступеню.
3. Особистісно-орієнтовний підхід	Вчителі школи визнають різниці в стилях пізнання, індивідуальні особливості дітей, намагаються врахувати ці відмінності в процесі навчання.	Вчителі школи знають методи, які дозволяють врахувати індивідуальні здібності дітей, використовують їх в своїй роботі.	Більшість учителів школи цілеспрямовано використовують різноманітні методи навчання, які дозволяють врахувати особистісні здібності учнів.
4. Технології та методи навчання	Інтерактивні методи навчання (ігри, дискусії, робота в малих групах)	Учителі більшості предметів періодично використовують інтерактивні методи навчання, ІКТ, проектні	Навчання з використанням інтерактивних методів, методики проектування, ІКТ є в школі пріоритетним.

	використовуються зрідка.	технології.	
5. Виховна робота та неформальна освіта	Позакласні заходи включають в себе елементи виховання екологічної культури школярів.	Ідеї екологічної освіти і виховання впроваджуються в школі через дитячу організацію «ЕКО».	У школі створено виховне середовище, яке забезпечує формування високої екологічної свідомості.
Освітнє середовище			
6. Предметне освітнє середовище	В оформленні школи використовуються елементи, пов'язані з довкіллям.	При формуванні освітнього середовища колектив школи враховує потреби дітей, намагається створити комфортні умови.	В школі створено здоров'я зберігаюче освітнє середовище, з урахуванням принципів сталого розвитку.
7. Екологічна стежина	Учні школи залучаються до роботи на екологічній стежині (прибирання сміття, висадка дерев).	Окремі вчителі використовують екологічну стежину в навчальному процесі.	Перетворення шкільної екологічної стежини в експериментальний майданчик для науково-дослідницької діяльності учнів.
8. Доступність освітніх ресурсів для дітей	Учні інформуються про можливість використання тих ресурсів, які є в школі.	У школі ведеться робота щодо збільшення різноманіття освітніх ресурсів та підвищення їх доступності для дітей.	Учні мають вільний доступ до всіх освітніх ресурсів (книги, комп'ютерна база, технічні засоби, наочні посібники, електронні програмні засоби навчання).
Соціальне партнерство			
9. Взаємодія з органами місцевого самоврядування	На уроках та в позакласній роботі діти знайомляться з принципом демократизації суспільства, створюється дитяча екологічна організація «ЕКО».	На уроках та в позакласній роботі учні моделюють процес прийняття рішень щодо актуальних проблем, існуючих в місті. Беруть участь в роботі дитячої екологічної організації та Ради «ЕКО».	Дитяча екологічна організація «ЕКО» бере участь в демократичних процесах через різні види діяльності (зустрічі з депутатами, написання листів, звернення до органів влади). Проведення виборів президента дитячої екологічної організації «ЕКО».
10. Роль школи в місцевій спільноті	Діти розповідають своїм батькам та сусідам про важливість	Школа організовує заходи для батьків та громадянськості, проводить агітаційно-пропагандистську	Школа залучає батьків та громадськість до участі в екологічних проектах, які впроваджуються в школі, в

<i>(мікрорайон)</i>	охорони навколишнього середовища.	роботу.	районі та в місті.
11. Участь в соціальному житті мікрорайону	Учні та вчителі залучаються до заходів, які проводяться в мікрорайоні школи.	Учні школи разом з вчителями беруть участь в суботниках, акціях щодо покращення екологічного стану мікрорайону.	Учні та вчителі школи визначають соціальні та екологічні проблеми мікрорайону, ініціюють проекти щодо вирішення цих проблем.
12. Інтеграція школи в світову спільноту	Глобальні питання висвітлюються під час вивчення шкільних предметів.	Учні школи мають можливість зрозуміти, що їхні дії впливають на глобальні проблеми людства. Використовується девіз «Думай глобально — дій локально».	Школа бере участь в міжнародних проектах, співпрацює зі школами інших міст та країн.
Управління			
13. Рада школи	Шкільна Рада виконує консультативну функцію.	Учням надається можливість обговорювати питання, пов'язані з дозвіллям та навчанням.	Рада школи розробляє рекомендації та приймає рішення щодо більшості питань шкільного життя.
14. Планування та управління повсякденним життям	Діти та батьки інформуються про заходи, які плануються, про зміни, які відбуваються в школі.	Перед прийняттям рішень стосовно планів та змін адміністрація опитує учнів та батьків.	Адміністрація використовує демократичний підхід до управління, важливі рішення приймаються після згоди з батьками та учнями.
15. Освітній моніторинг	В школі впроваджується Концепція безперервної освіти та виховання в галузі довкілля.	Щорічно підводяться підсумки досягнень щодо виконання Концепції.	В школі здійснюється моніторинг впровадження Концепції безперервної освіти та виховання в галузі довкілля.
Ресурси			
16. Підвищення кваліфікації та обмін інформацією	Вчителі школи ознайомлені з Концепцією безперервної освіти та виховання в галузі довкілля.	Вчителі школи беруть участь в різних формах методичної роботи, де обговорюють питання впровадження концепції безперервної освіти та виховання в галузі довкілля.	Вчителі школи проходять курси підвищення кваліфікації. На базі школи проводяться семінари з обміну досвідом роботи.
17.	У школі	Школа залучена в	Існує загальношкільна

Мінімізація відходів	усвідомлюється важливість збору сировини для вторинної переробки. Проводиться акція «Збережемо дерево».	мінімізацію відходів збір матеріалів для вторинної переробки на регулярній основі.	стратегія, пов'язана з постійною мінімізацією кількості відходів збору вторинної сировини. Впроваджується проект «Збережемо дерево».
18. Економія ресурсів	Учні та колектив школи залучені до економії води та енергоресурсів.	В школі визначені шляхи раціоналізації використання ресурсів.	Впроваджуються технічні рішення енерго-, тепло-, водозбереження.
19. Вибір матеріалів та обладнання.	Купуючи деякі матеріали, враховується мінімізація впливу на оточуюче середовище.	Придбання матеріалів та обладнання в основному з урахуванням мінімізації впливу на оточуюче середовище.	У школі існують деякі критерії при закупівлі матеріалів та обладнання, які включають як розумну ціну, так і вплив на оточуюче середовище.

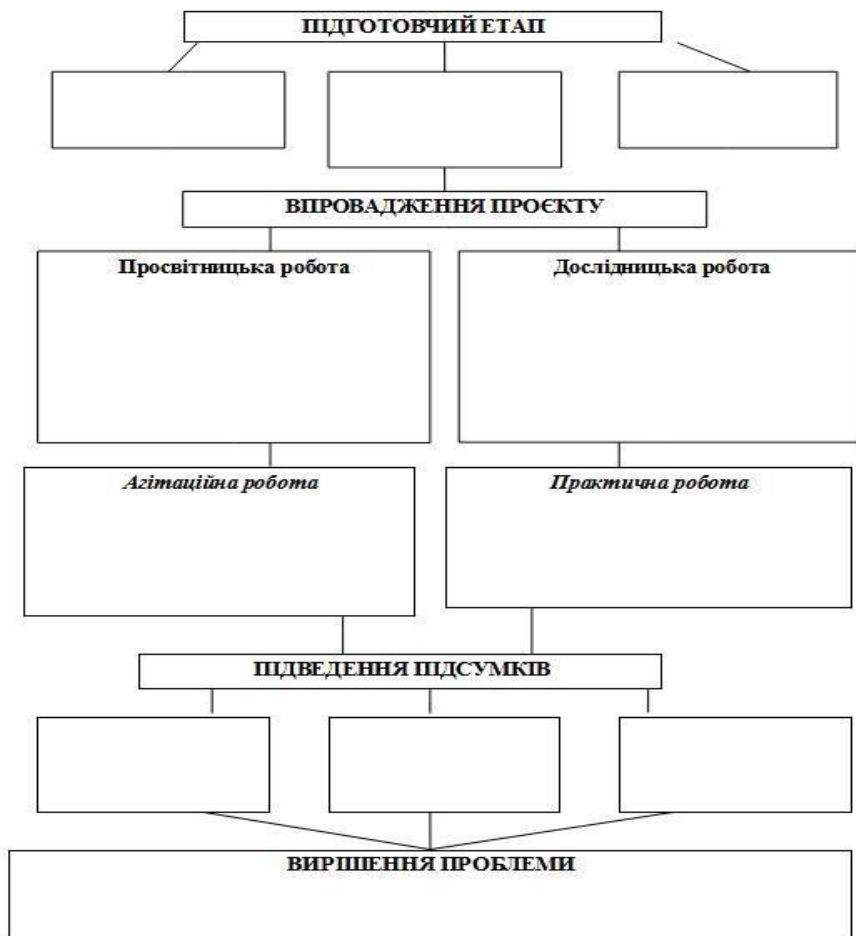

Алгоритм підготовки та створення проєкту

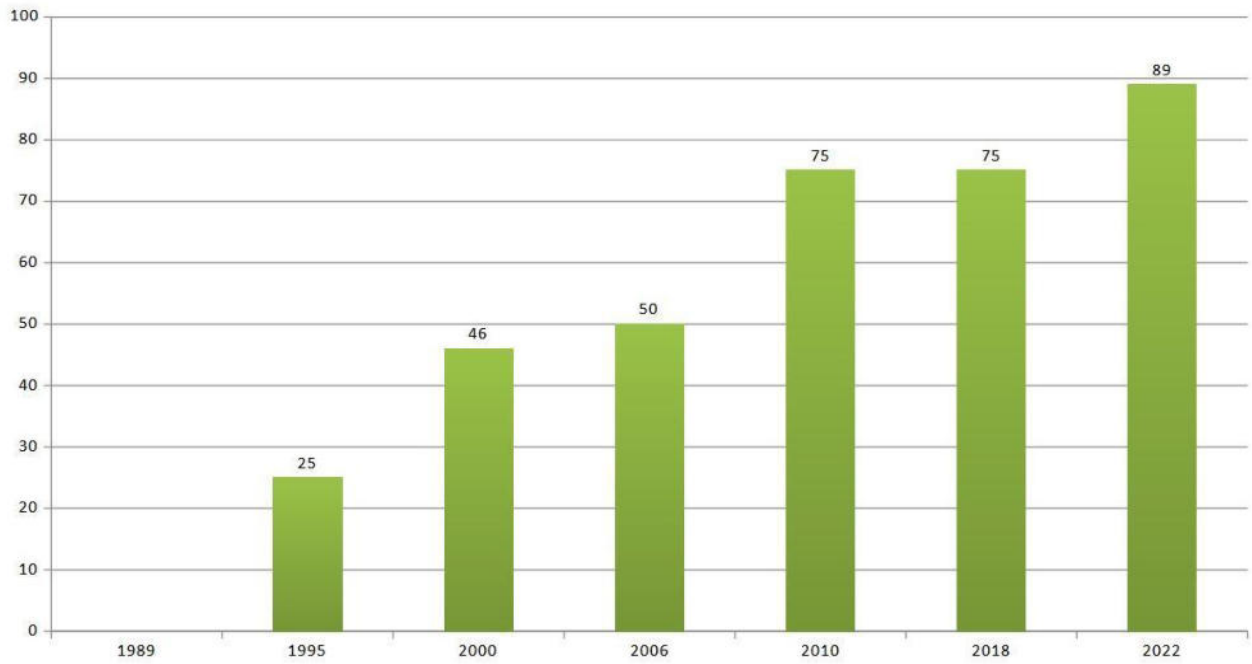

Роздатковий матеріал для учнів

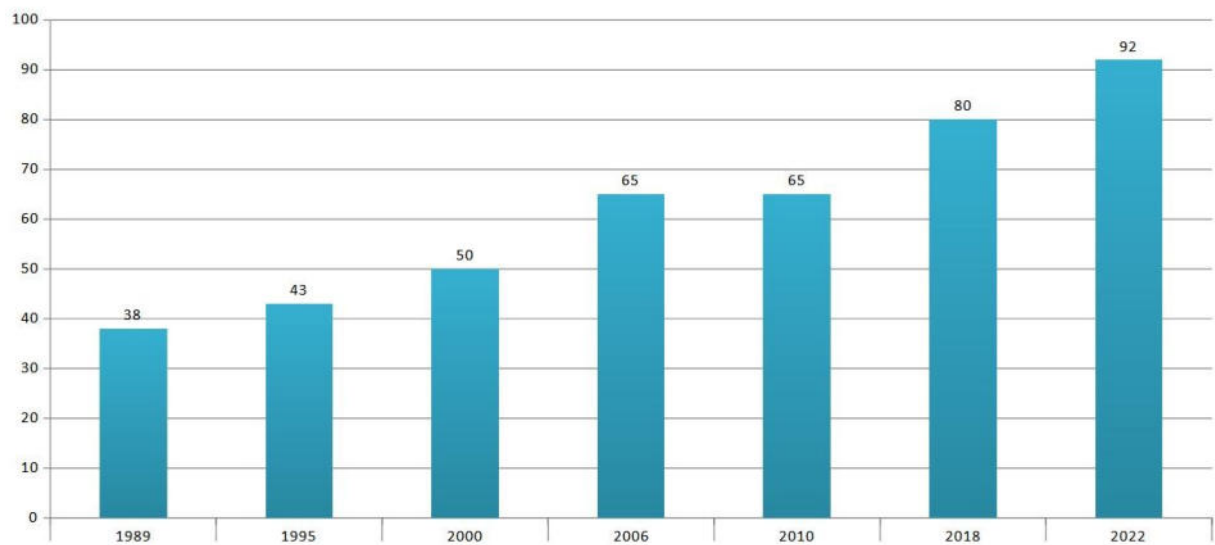
Алгоритм підготовки та проведення екологічного проєкту

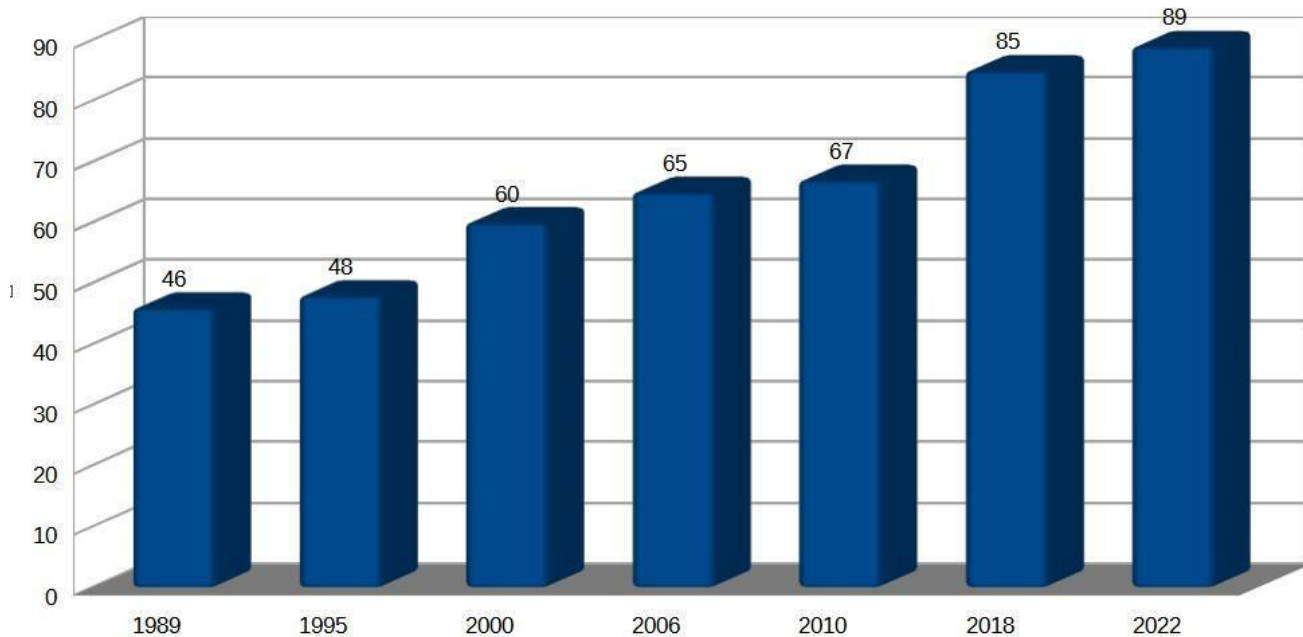
Рівень екологічних знань, %

Рівень екологічних переконань, %

Рівень екологічної діяльності, %

Складові рівня екологічної культури

Складові рівня екологічної культури учнів гімназії №129

